

לקוטי שיחות – חלק ז, פרשת בחוקתי, שיחה א [עמ' 188-197]

- ר' יהודה ור' שמעון אזלי לשיטתייהו, ר' יהודה סובר שרק ביטול במציאות נקרא ביטול, ולכן על "והשבת" מפרש "מעבירם מן העולם", ורבי שמעון סובר שגם ביטול הצורה נקרא ביטול, ולכן מפרש "משביתן שלא יזקו". משמע שההלכה היא כר"ש, כי התכלית היא להפוך חושך לאור.

על הפסוק "והשבת" חיה רעה מן הארץ" (ויקרא כו, ו) נאמר בתורת כהנים - ר' יהודה אומר מעבירם מן העולם. ר' שמעון אומר משביתן שלא יזקו, וכן הוא אומר "מזמור שיר ליום השבת" (תהלים צב, א) למשבית מזיקין מן העולם, משביתן שלא יזקו, וכן הוא אומר "וגר זאב עם כבש כו" (ישעי' יא, ו).

וצריך להבין מהו הראיה מ"מזמור שיר ליום השבת" שהכוונה בשביתה היא שלא יזקו ולא משביתם לגמרי?

ויש להקדים ביאור הראגאטשאוער¹ שר' יהודה ור' שמעון אזלי לשיטתייהו. שר' יהודה סובר שרק ביטול במציאות נקרא ביטול, ולכן לגבי ביעור חמץ אומר "אין ביעור חמץ אלא שריפה". ורבי שמעון סובר שגם ביטול הצורה נקרא ביטול, ולכן לגבי חמץ אומר "אף מפרר וזורה לרוח".

(ועל דרך זה חולקים בנוגע למלאכה שאינה צריכה לגופה, ודבר שאינו מתכוון, שרבי שמעון פוטר, ורבי יהודה מחייב, משום שרבי יהודה סובר שאף שחסר ב"צורת" וכוונת המלאכה, מכל מקום עצם המלאכה נמצאת ולכן חייב. ואילו רבי שמעון סובר שמפני שחסר בצורת המלאכה אינו חייב).

והנה לדעת רבי יהודה, שפירוש "והשבת חיה רעה מן הארץ" הוא מעבירן מן העולם, צריך לומר שהפירוש "וגר זאב עם כבש" הוא שיהיו ב' תקופות ובתקופה הראשונה ישביתן שלא יזקו, ובתקופה השניה יעבירם מן העולם.

ועל פי זה יש לבאר הראיה לרבי שמעון מ"מזמור שיר ליום השבת". דהנה, בבברייתא (במסכת תמיד; עיין ר"ה דף לא). נאמר, רבי יהודה אומר משום רבי עקיבא: בשביעי היו אומרים "מזמור שיר ליום השבת" ליום שכולו שבת, אמר רבי נחמיה מה ראו חכמים לחלק? (שכל ששת הימים נאמרים הפרקים על שם שעבר, ושל שבת ע"ש להבא), ולכן אומר רבי נחמיה: בשביעי על שם ששבת. ואחר כך אומרת הגמרא וקמייפליגי בדרב קטינא דאמר רב קטינא שיתא אלפי שני הנה עלמא וחד חרוב שניאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, אמר אבוי תרי חרוב. (דאבוי אינו יכול

¹ צפנת פענח עה"ת – פרשת בחוקתי, עמ' רנא-רנב

לומר שהכוונה ב"ליום השבת" הוא לעתיד לבוא כי נאמר ל"יום" לשון יחיד, ולאביי ישנם ב' חרוב). .

והביאור בזה (דלכאורה הברייתא מבארת את טעם פלוגתתם – ומדוע אומרת הגמרא ופליגא בדברי קטינא?): דוקא לשיטת אביי שישנם תרי חרוב, שלעתיד לבוא – בתקופה השניה תהיה שביתה חדשה שלא היתה בששת ימי בראשית (שבו' ימי בראשית היו חיות רעות אך לא הזיקו), אם כן שואלת הגמרא מה ראו חכמים לחלק. אך לדעת רבי קטינא שחד חרוב, ואם כן לעתיד לבוא יהיה רק "משביתן שלא יזוקו", שזה כבר היה בששת ימי בראשית, אם כן גם אם אומרים ש"מזמור שיר ליום השבת" קאי על לעתיד לבוא, הרי היה מעין זה בששת ימי בראשית, ואם כן אין שייך להקשות "מה ראו חכמים לחלק".

וזהו הראיה לרבי שמעון, ד"מזמור שיר ליום השבת" - שלדעתו קאי על לעתיד לבוא – לשון יחיד הוא ראיה שחד חרוב (ומשביתן פירושו שלא יזיקו).

והנה זה קשור לימי הספירה שענינה להפך את הרע לטוב ולא להשבית את הרע לגמרי. שזהו על דרך שבעצרת מצוה להביא לחם חמץ, אך שבפסח חמץ אסור, כי אף שבהתחלת העבודה צריך להתרחק מהרע, מכל מקום התכלית הוא בירור הרע.

והנה, הגמרא מביאה ש"תניא כוותיה דרבי קטינא", ומזה משמע שההלכה היא כרבי קטינא, ומפני שפלוגתת רבי יהודה ורבי שמעון תלויה בפלוגתא של רבי קטינא ואביי משמע שההלכה היא כרבי שמעון ש"משביתן שלא יזוקו", ומזה למדים בנוגע למעשינו ועבודתינו כל משך זמן הגלות, שהוא אתערותא דלתתא לגאולה, שהתכלית אינה לברוח מהרע אלא להפך חשוכא לנהורא .